

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput decimum octavum. Quomodo Calvinus propria auctoritate
Genevensem Ecclesiam involarit & ministros inde huc illuc miserit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

ea quæ Cardinalis Farnesius Pauli III. Pontificis nepos & Legatus à latere, coram Imperatore Carolo & Ferdinando Romanorū Rege contra Protestantes proposuit, animi sui sensa satis denudavit. Lutherani certè dicunt, Calvinū se cum ipsis sentire præ se tulisse. At Zuingliani suarum partium eum fuisse ajunt. Quidquid sit, Calvinus postquam Lutherum mortuum ac Protestantes prostratos vidit, persuasit sibi, neminem esse qui impugnare ipsum auderet. Quocirca propria factionis ducem se constituit. Idem postea sæpe dicere solebat, magnum se ex tot tamque præstantium virorum aspectu ac conversatione fructum cepisse, Melancthonis imprimis, quem mirifice laudabat; seq; inde multo animosiores ad cœpta perficienda factum. Solutum, vel abrupto potius à Protestantibus colloquio (ut supra dixi) Calvinus Argentoratum rediit, hanc laudem nactus, si Beze soli id affirmanti credimus, ut per excellentiam Theologus appellaretur, quique in Dominicæ Cœnæ negotio plusquàm ceteri unquam vidisset. Ipse tamen in Institutionibus suis sic loquitur: *Porro de modo si quis me interroget, fateri non pudebit, sublimius esse arcanum, quam ut vel meo ingenio comprehendat, vel enarrat, verbis queat. Atq; ut aperius dicam, experior magis quam intelligam. Itaq; veritatem Dei, in qua acquiescere tuis licet, hic sine controversia amplector.* Hactenus sub Christianæ humilitatis alis delitescens Calvinus. Sed jam porro audi ejusdem verba. *Nobis sufficit, inquit, Christi à carnis suæ substantia vitam in animas nostras spirare, immo propriam in nos vitam diffundere, quamvis in nos non ingrediatur ipsa Christi caro.* In Harmonia sua dicit, Verba illa, *Hoc est corpus meum.* Metonymice esse accipienda. In Commentariis vero super primam ad Corinthios planissime ait, Se in hac quæstione nullam similitudinem admittere: quamvis ipse sui oblitus, plusquam centum locis similitudine columbæ, canalis S. Spiritus, fontis, & c. utatur, & ad corporis Christi negandam præsentiam, cœli ac terræ intervallum alleger. Idem tamen in iisdem Commentariis dicit secretam S. Spiritus virtutem non tantum posse congregare, sed conjungere etiam atque unire quæ locis inter se disjuncta sunt. Quæ vertigo hæc est? quæ inconstantia? sed inter se pugnantés hominis hujus opiniones persequi nec hujus loci est, nec mei instituti. Nunc ceteras vitæ à Calvino actæ partes persequamur.

QUOMODO CALVINUS PROPRIA AUCTORITATE Genevensem Ecclesiam involavit, & Ministros inde huc illic miserit.

CAPUT DECIMUMOCTAVUM.

- I. Calvinus & Farellus Geneva ejeti, sociorum quibuscum absentes etiam colludebant, opera revocantur.
- II. Petrum Viretum Sabaudum unum adducunt.
- III. Calvinus propria auctoritate Genevensis Ecclesiæ munus usurpat.
- IV. Calviniani Ministri missionem seu vocationem suam probare non possunt.
- V. Claudius Espenceus cum Calvino Geneva colloquitur.
- VI. Calviniani Ministri suam ipsi vocationem in dubium vocant.

Quamvis Farellus, is qui primas seditionis faces apud Geneveses accendit, & cives atque advenas contra Episcopum ac legitimū magistratum concitavit, ejusq; optio Calvinus ex urbe proscripi atque ejeti essent, suam nihilominus in eadem civitate habebant atque alebant factionem. Quamdiu enim uterq; vixit in exilio, nullā omnino occasionem intermittebant quin & per literas & libellos assidue suos exhortarentur; illudque imprimis operam dabant, ut discordiarum semina inter cives fererent, non ignari in turbida aqua facilem esse ac copiosum plerumq; piscatum, ac per civiles dissensiones latissimam quum privatis ulciscendis injuriis totique innovandæ Reipublicæ, tum hæresi propagandæ aperiri fenestram. Qui eis conatus tāto facilius successit, quod civium alii Catholicæ religioni, alii Zuinglianæ sectæ sive Bernensium Confessioni essent addicti, alii vero novā fidem meditentur: atq; adeo plerique omnes novis rebus student. At paucis absolvam, eò rem adduxit Farellus, ut senatus ac civium decreto ab exilio revocatus sit. Qui deinde Calvinū ad se vocavit, relicto Argentorato Genevam itidem profectum, quamvis quum alii tum Bucerus imprimis in retinendo eo valde laborassent. Quo vero animo atq; affectu eò redierit, ipse testatur, inquit; Se multo cum mœrore, sollicitudine ac lachrymis (quarum optimum testem Deum habeat) ad gregē à quo ante abstractus fuerat rediisse. Beza vero tā invitum revocantibus assensisse scribit, ut divini judi-

judicii metu ac minis adducere eum necesse fuerit Calvinus hic reditus incidit in xiiii. diem Septembris Anni millesimi quingentesimi quadragesimi primi: quem diem Geneveses tamquam primum Calviniani Pontificatus norant, quem Pontificatum ille rotis viginti tribus annis gessit,

II. Porro duo isti, Farellus & Calvinus, tertium quendam sibi adsciverunt, constituto velut triumviratu, quo omnia suo arbitratu circumagerent. Is erat Petrus Viretus Orbensis, Sabaudus natione, qui Monachus olim fuerat, Ordinis Carmelitarum, homo non tam disertus quam loquax: inde à Calvinino, qui neminem quam seipsum magni faciebat, *Maître de Caquet*, id est, loquacitatis magister appellatus, quem ego Lutetiae tum quum Calvinismus magno impetu in Gallia erupisset, concionantem audivi. Communitum sermone Calvini scientia, vehementia Farelli, & eloquentia Vireti iactabatur. Et sane negari non potest, Viretū hunc omnibus artibus quibus ad decipiendos simplices animos opus est, fuisse instructum Triumviratus iste deinde à reformatis auctoribus electus tripus, ipsi vero *καὶ ἐξ ὧν* Evangelii Ministri dicti sunt. Hoc certe titulo à Beza insigniuntur: qui ad æquandū, credo, Evangelistarum numerum, quartus deinde adscriptus fuit. Viretus Laufannam primum; quod oppidum est Genevæ vicinum, deinde Nemausum & Montem pessulanum missus, ac tandem in Benauniā à Ioanna Navarrae regina evocatus fuit, ubi è vita decessit. Anno M.D. LXXI Calvinus Genevā reversus, ita omnia versavit, ut brevi nō Episcopatum modo, verum etiā dominatum sibi arrogaret, res omnes tam ad religionem quam civilem administrationem spectantes, suo arbitratu disponens. Farellus Novum castellum in Bernatum ditionem profectus, Ministerque factus, Calvinō faciliorē crescendi copiā dedit, ubi decrepita plane ætate, quippe septuagenarius, tum calculi & arthritidis doloribus, perpetuis fere senectū comitibus, vexatus ac tantum non fractus, juvenulam uxorem duxit, ancillā suā filiā, superioris ætatis vigorem frustra sepe inter frigidos amplexus exoptans, atque illud usurpans,

O mibi præteritos referat, si Jupiter annos!

III. Sic ergo Calvinus propria auctoritate Pastorem se ac Ministrū Genevensis Ecclesiae constituit, licet ei tū alius legitime ordinatus præflet, quam etiam postquā ad Christianam religionē adscripta est, Catholici Episcopi eadē fide & auctoritate tenuerunt. Neque enim hæretici aut scismatici unquam

infidelē aliquā nationē convertisse leguntur. Calvinus nihilominus sine ullo diplomate, sine missione, antiquū illū Episcopatū invasit, atque ita veteri Ecclesiae novā superstruxit, Sed nos cum Cypriano quaerimus, Quomodo ille pro Pastore agnosci potest, qui vivere legitimo Pastore, ordinariā habere successione, à seipso cœpit; ac nemini successit? Nō ignorabat Calvinus quid de ipso Lutherus senserit ac dixerit, inquiens, Etiam si homines isti qui sine ulla vocatione Ministerio se ingerunt, sanctissimi essent, ex eo tamen quod non vocati se ingerunt, manifestū esse, quod ad docendum à diabolo missi sint. Eum qui hoc hominum genus audiat, diabolū audire, qui per os ipsorum non minus quā per daemoniacos loquatur. Audi quæso, quomodo amplius eisdem exagiter Lutherus. Esto, inquit, nullam illi habent vocationem, ac Spiritum Sanctum habere se dicunt, talentum vero à Domino acceptū, non esse abscondendum. Sed mi frater, bonam ego tibi mentem exopto. Etiam si enim Salomone aut Daniele sis sapientior, si tamen vocationem nullā habeas, non minus quam ab ipso inferno tibi cavebis, ut vel unum verbum proloquaris. Quod si Dominus opera tua opus habeat, omnino ille te vocabit. Sed Calvinum ipsum idem dicentem audire operæ pretium est *Ne homines, inquit, inquieti ac turbulenti (quod alias futurū erat) temere se ad docendum vel regendum ingererent, nominatum cautum est, ne quis sine vocatione publicum in Ecclesia munus sibi sumat.* Ipse nihilominus non modo se ipse ingessit, verum etiam Episcopum, adeoque caput novæ Ecclesiae constituit. Quis enim Episcopus Calvinum ordinavit? quis consecravit? qui licet ab ipsa Catholica Ecclesia sacerdotalem characterem accepisset, tamen ab ipsa deficiens, eundem perdidisset. Hoc idem iudicium Calvinus de duobus Galliae Episcopis gregis sui desertoribus tulit: qui soli post Lutheranismum à Germania in Galliam propagatum, ex sacro illo & supremæ dignitatis proximo ordine defecerunt, ac tamquam monstra omnibus abominabili fuerunt. De Onelfo Trecentensi, & Spifamio Nivernensi quondam Episcopis loquor: qui postquam Genevam profugerunt, novam ibi ordinationem suscipere coacti sunt, quasi illa à Catholica facta Ecclesia nullius esset valoris. Sed à quibus, quæso, hominibus miseri illi ex Episcopis molitores facti, de novo ordinati sunt? Nimirum à pædrotibus quibusdam, litteratoribus, ac laicis, qui propria auctoritate in Calvinī Consistorio locum aliquem occuparant.

Idem

IV. Idem omnes alii minorum, ut ita dicam, gentium Ministri passim fecerunt, qui vel sua ipsorum auctoritate Geneva prorepentes, vel à solo quam Calvino aut aliis, qui ipsi nullam missionem habebant, missi, docendi in Ecclesia munus sibi sumpserunt, sub illo prætextu, quod domum Dei, totam, si istis credere volumus, conspurcatam ac corruptam, expurgare ac restaurare vellent. Calvino nepe in mentem non venit, Prophetas omnes maxime vigente in populo Dei idololatria, in synagogis camen fuisse versatos (tantum abest ut eas destruere conati fuerint, ut Calvinistæ jam faciunt) uti nec id quod ipse scripserat, scilicet ab Ecclesiæ unitate discedendum non esse, etiamsi aliqua vitia & errores in eam irrepserint; modo fundamentum, quod Iesus Christus est, integrum maneat. Quamdiu enim Ecclesia est, divortium cum ea facere minime licet, quamvis sive hominum malitia, sive negligentia Pastorum sive Principum conniventia, sive denique temporis longinquitate complures in eam irrepserint abusus. At Calvinus, Donatistarum aliorumque suorum majorum ac prædecessorum exemplo, Ecclesiæ repudium aperte misit; cum illis ipsis distans, sponsam illam Christi non amplius eandem esse quam olim, sed multis novis ac rugis deformem, ac sordibus contaminatam. Hoc est quod Beza in omnibus suis scriptis ad nauseam usque inculcat. Recte tu, mi Theodore. Eodem enim jure uxorem tuam dimittere ac utres suas sibi haberet jubere poterat, postquam scilicet ex Candida illa versibus tuis tam honorifice decantata, anus edentula ac rugosa facta est; postquam narius ille genarum rubor in pallorem abiit, postquam scilicet candidæ illæ fauces nigredine contraxerunt, postquam denique omnis ille formæ decor emarcuit. At Ecclesia nequaquam desinit eadem esse Ecclesia, quæ olim durante primo illo vigore ac pulchritudine fuit; non minus quam sponsa, etiam amissa pristina quam nuptiarum tempore habuit formæ venustate, sponsa tamen atque uxor mariti manet. Sed inquis, Esto: nil tamen prohibet quo minus novum ei ornatum addamus. O egregios ornatores! Credo, ut ornatiore esset Ecclesia, caput ei amputare, ac jugulum ferire voluistis. Boni isti reformatores ejus exemplum imitari mihi videntur, qui quum vicini domum negligenter custodiri videret, eam ipse invasit, ac legitimè dominum eiecit. Aut illius, qui vicini domo ardente, non aquam, sed ligna & oleum ad restringendum scilicet incendium, apportavit. Dicitis vos,

Ecclesiarum Pastores in faciendo officio negligentes fuisse. At cur non eosdem bono vestro exemplo excitatis? Putanda arbor est; non excindenda. Everrenda domus est, non evertenda. Corrigendus homo est, non occidendus. Quis vobis invadendi propria vestra auctoritate Ecclesias jus concessit? Quod si decem aut duodecim Iurisperiti à schola adhuc recentes, Præsides alicujus Curie & senatores comprehēderent, eisque eiecit, & assumpti Iudicum habitu, tribunal occuparent, causati Iustitiam hætenus non uti oportebat exercuisse, vel leges non intelligere: an recte hos fecisse diceris? Si temerarius ille fatuus, qui purpuratis illis Parisiensis Curie, quæ semper ipsius Iustitiæ templum fuit asylum, Patribus impiis & sacrilegæ manus injicere ausus est, eorum quos velut in triumphum duxerat, & Bastilianæ arci incluserat, munus usurpare voluisset, an vos Acta ejus & asseclarum tamquam regii & legitimi in regno nostro magistratu approbassetis? Quis vero unquam Prophetæ vel Apostolus sine vocatione Verbū Dei annunciaré, ac Pastoris munus vindicare sibi atque exercere ausus est? Recordamini, Domini Ministri, quæ Deus ejusmodi hominibus apud Prophetam Hieremiã miniteretur, nec dubito quin, si non plane collū obduxerit vestra conscientia, divini iudicii metus animas vestras vehementer sic percussurus.

V. Theologus quidam Gallus Catholicus, Bononia Anno MDXLIIX. in patriam revertens, quum per Genevam iter faceret, atque intellexisset Calvinum Episcopi ibi munus usurpare, hominem adit & de ipsius vocatione privatim sermonem contulit, sed aliud responsum exculperé non potuit quàm id quod olim Donatistas S. Augustino dedisse ferunt; scilicet, moris quidē in Ecclesia fuisse ut Ministri ordinaria quadā via ad munus id vocarentur, sed tum quum Ecclesia esset visibilis, & ad divinæ legis normam instituta; se vero quum nequaquam talem, sed penitus corruptam ac depravatā, immò sine ulla Ecclesiæ formæ invenerint, ministerium suscipere atque ad alios vocare necessario coactos esse. Hæc eadē veterum hæreticorum vox fuit, dicentium, Totum Mundum corruptum, atque omnē sinceræ Christianæ religionis formam esse abolitā; quæ sola apud ipsos sana & integra reperitur. Ergo nullus amplius (inquit Espenæus, cujus singularis doctrina postea tã in sermonibus quam variis disputationibus enituit) nullus ergo, inquit, in orbe amplius fuit Christianus? Ergo Ecclesia id unū egit, ut infernū civibus impleret? Ergo demū

ante

ante quindecim annos Veritas urbi illuxit: Fateor, inquit Calvinus, semper fuisse fideles, sed variis locis hinc inde dispersos, non tamen sub vera & legitima quæque notas illas retinuerit, Ecclesiæ forma congregatos. Hoc quidem Calvini est effugium, ut & omnium hæreticorum, qui in Ecclesiæ invisibilitate semper sese absconderunt, neque missionem suam ullis miraculis, Mosis, Prophetarum, adeoque ipsius Salvatoris nostri & Apostolorum exemplo probarunt & confirmarunt.

VI. Scio ego in Pictaviensi synodo secunda, Anno M. D. LIX. clanculum apud Beauflæum toparchæ celebrata, quosdam qui cum Ecclesiâ jam divortium fecerant, vehementer schisma detestatos, de redeundo in gratiam cum Ecclesiâ serio cogitasse, inter quos non postremus fuit Abbas Valentia in Pictonibus, nobili Veracorum ortus familia; qui etsi religioso adhuc sive monastico habitu uteretur, Ministri tamen personam sustinebat & agebat. Et hic quidem ut primus ex Archimandritarum seu Abbatum ordine, à Calvino seductus, Ecclesiæ repudiium misit, sic primus etiam schismatis atrocitatem & sensu & publica voce detestatus est. In synodo famosus quidam Advocatus Borderius nomine, unus ex Pictaviensibus Calvini primitiis (de quibus alibi dixi) multis ac vivis rationibus toti cœtui demonstravit, nõ ita temere divortium cum Ecclesiâ faciendum, sed constanter in ea manendum esse. Inter alia sic dicebat: Nos quidem, inquit, turpissimi sacrilegii rei sumus semperque erimus, eo quod sine legitima commissione aut vocatione Ministerii auctoritatem usurpavimus: etiamsi religio quæ profitemur ac defendimus, omni errore careat. Metuendum sane est ne Deus nos ut olim Core, Dathan & Abiron, qui sacrificandi muneri se ingererant, horribiliter puniat. Huic etiam Abbates Roanensis & Bonnevalensis, iam dudum à Calvino in rasmam pertracti assentiebantur: sed totum negotium ad Calvinum remissum fuit, qui silentium eis imposuit. Quamvis autem Ministri illi variis argumentis vocationem suam probare & colore aliquo pingere semper conati sint; eis tamen Catholici os rationibus longè efficacissimis occluserunt, ut Rogerio, & Tossano Aurelianensi Ministro. Ministros quosdam dicentes audivi, disputationis hujus Camarinam in ipsorum cœtibus sæpe fuisse motam; atque ibi plerosque confessos esse, quæcunque ad probandam hanc vocationem afferrentur, lycophantias esse ac nugæ meras.

At vos, o Ministri, secretiora synodorum vestra-

rum Acta inspicite, earum præcipue quæ an. M. D. LXXI. Mondiderii in Picardia, præside Matthæo Vireto; Ferti ad Jovatum, idemque Blanchii anno M. D. LXXIV. Alisi ad Ourfam anno M. D. LXXV. Lunigii in agro Briensi anno M. D. LXXVI. celebratæ sunt. Quum synodus has audis, prima hæreticorum Consilia audire te puta. Sed o cariosam antiquitatem, quæ vix quadraginta habet annos! Reliquos conventus in Aquitania & Occitania passim habitos omitto. Synodorum, iterum dico, vestrarum Acta inspicite; & in iis vel scholasticos, & quidem imorum subselliorum homines; vel caudicos, qui linguæ suæ volubilitatem in foro juridico vendere populo non poterant; vel etiam sellularios opifices, relicti officinis ac stationibus suis, assumtoque Ministri nomine, cœtui præsidentes, se se non sine pudore intuentes invicem videbitis, conscios quippe sine legitima vocatione animarum curam se suscepisse. Equidem certò mihi constat, complures alterum alteri confessos esse, Romanam Ecclesiam Jesu Christi esse Ecclesiam, ab Apostolis & iis quos illi ad opus hoc vocarunt, institutam, & legitima vocatione ac perpetua successione cõtinuatam, cujus radix & origo sit ipse Jesus Christus: eoque Ecclesiæ hujus Pastores legitimos, esse Apostolorum successores: nec ob vitia & abusus, qui fortè irrepsierint, veræ Ecclesiæ jus perdere potuisse, adeo ut eam deserere planè nefas sit. Constat sane quantopere Antonius Chandæus Sadeel alias dictus, & Capetus, primarii in Gallia Ministri, in questionibus quæ collegæ nonnulli, quibus conscientia aliquid reliquum erat, de legitima sua vocatione proposuerant, exsolvendis defudaverint. Neque enim Ecclesia ullam unquam aliam missionem seu vocationem agnovit, quam eam quæ continua Pastorû successione ab ipso Jesu Christi vocatione, auctoritate ac potestate descendit, ab ipso ut homine, in Apostolos tamquam Episcopos collata, ac deinceps de manu in manû successive sine ulla interruptione per eorundem successores continuata. Ut paucis absolvam, nulla alia in Ecclesia est legitima vocatio, quæ ea quæ facta est ab homine Pastore, qui eam ab alio acceperit ejusdem gradus & qualitatis, cum potestate eam alteri conferendi, ac cõtinuandi. Salvator enim noster potestatem hanc nõ nisi semel originaliter fundavit, & quidem quum adhuc in terris viveret, in persona S. Petri & Apostolorum, qui eam ob causam Fundamenta Ecclesiæ appellati sunt; unà cum facultate eam aliis ipsorum successoribus conferendi, qui porro potesta-

tem haberent alios eadem cum potestate ordinandi, continuata ita usque ad supremum Mundi diem successione, quoad, ut S. Paulus loquitur, omnes Christo obviabimus. Sic Salvator noster Petrum successorem instituit, Petro Linus successit, huic Clemens, & sic deinceps. Et S. Paulus Timotheum habuit successorem, hic Epaphroditum, &c. Sic alii alios, donec ad nostra usque tempora est perventum.

Hæc quidem de legitima Ministrorum Ecclesiæ vocatione breviter ac velut in transeursu dicta sunt, ut potestatis illius quam nos Pastoralem appellamus, fundamentum aliquanto melius intelligatur. Ex quibus manifestum est Prædicantes Lutheranos, Calvinistas, Zvinghianos, Anabaptistas, & omne id genus, nihilo plus esse quam personas privatas, & miseros eunuchos omni generandi aut alios ercandi vi destitutos. Quamvis enim nonnulli inter ipsos sacerdotes fuerint in Catholica Ecclesia ordinati, auctoritatem tamen manus imponendi aliosque mittendi nullam extra Ecclesiam habuerunt: quæ quidem potestas superiori tantum, nempe Episcoporum ordini data est: adeo ut etiam si veritatem prædicarent, id unum tamen ad eos eis occludendum satis esse possit ac debeat, quod scilicet legitime vocati aut missi non sunt; eoque a nemine qui salutem suam amet audiendi.

DE PRIMIS CALVINIANÆ SYNAGOGÆ
Ministris: & quomodo ii nomina sua mutarint,
& magno numero Genevæ ac-
currebant.

CAPUT DECIMUMNONUM.

ARGUMENTUM.

- I. Calvinus Genevæ pro Episcopo se gerit, & Ministros à se ordinatos huc illic ablegat.
- II. Primis novi Evangelii Ministris nomina sua mutare iustitiam.
- III. Calvinus auctoritas Genevæ formidabilis.
- IV. Multi ad videndum & audiendum Calvinum Genevæ se conferunt.
- V. Scholares quidam studiis relictis, ad Calvinum proficiscuntur.
- VI. Qui e quovis ligno Ministros tamquam Mercenarios format.

CALVINUS voti sui cōpos factus & Genevæ, unde Farellum tamquam rivalē ac competitorē exturbat, solus Episcopi munus usurpās,

oculos animamque in primis ad miseram Galliam, matrem suam & altericem, deprædandam adjecit, miseram, inquam, Galliam, sed longè felicissimam futuram nisi monstrum hoc umquam concepisset, aut conceptum in ipso partu tamquam abortum statim exstinxisset; aut si quod ipse optabat, evenisset. Complures enim Calvini cognati & amici affirmarunt, eum puerum septennumero Naturam accusare solitum quod muliebrem sexum sibi non tribuisset: quod votum nescio an umquam in alterius viri animum ceciderit; à Platonis quidem sententia omnino discrepat, cui inter alia ob quæ gratias diis suis agebat, & hoc fuit, quod non feminam, sed masculum ipse nasci voluissent. Dum ita Genevæ desider Calvinus, omnia quæ in Gallia passim fiebant (tela enim hæc publiciarum calamitatum iam dudum cœpta erat) ad eum tamquam summum Pontificem referebantur. Hæc Delphi illi erant, unde Calvinus velut Apollinis tripodis insidens, toti Christianitati oracula reddebat. Hæc Roma illa erat, unde ille Nuncios suos & Legatos in omnes terrarum partes mittebat, ad cōsolandos præcipue ac confirmandos eos, qui opiniones ipsius etiam cū periculo defendendos suscepissent: uti ex illorum patet splendomyrologio, in quo multa passim Calvinianæ istius consolationis atque exhortationis vestigia existant. Et quemadmodum sedulus & ad rem attentus Paterfamilias singulis domesticorum ad quæ maxime idoneum quemque existimat, negocia imponit, ipse laborum adstans arbiter atque ἐργολάος: sic Calvinus exploratis singulorum suæ factionis hominum indole & viribus, hoc uni alii aliud munus demandabat, ac Ministros in omnes partes emittebat, qui velut erucæ ac locustæ brevi omnia corruerunt ac vastarunt. Novis his & adhuc docendis hominibus satis erat, si paullo disertioribus labiis instructi essent. De quibus Hieremias sic inquit: Falso Propheta vaticinantur in nomine meo. Non misi eos, & non præcepi eis: neque locutus sum ad eos. Ajunt, conquerentibus quibusdam quod juvenus Ministerio destinata genio & ocio indulgeret, nec fere ulla alia in re quam in canina aliqua comparanda facundia elaboraret, Calvinum respondisse: Sincerent bonos istos animo suo obsequi pro quibus ipse dies noctesque vigilet. Apud se istos præmâsum cibum bona copia reperturos. Ea vero erat Calvinus ambitio ut fere nō posset eos, qui nō optimas studiorum horas in libris ipsius legendis collocarent. Hinc quodam loco inquit, esse nonnullos qui suo consili ingenio, nemine scripturas explicat-

tem